

دوقطبی‌های مناظره‌ساخته چقدر کار می‌کنند؟



تحریم، اف‌اس‌ای‌تی‌اف و مذاکره همچنان دست از سر مناظرات انتخاباتی برنمی‌دارند. روز گذشته درحالی اولین مناظره انتخاباتی رقبای دور دوم برگزار شد که موضوعی بعد از پنج مناظره بالاخره بحث نامزدها را پینگ‌پنگی کرد. تحریم و مذاکره با آمریکا بود. ایراد اصلی اما در سطح بحث‌هایی بود که در مورد چالشی‌ترین و پیچیده‌ترین پرونده‌های

بین‌المللی ایران در سیاست خارجه مطرح شد. مسعود پزشکیان با تکرار چندباره این واژه که ما در قفس قرار داریم، پالس ضعیفی از ایران در صحنه بین‌المللی به تصویر کشید و سعید جلیلی نیز مقابل‌اتنوانست آن‌طور که باید کنش دولت روحانی در دوره مذاکرات را موردنقد قرار دهد. نهایتاً چیزی که در مناظره دوشنبه اتفاق افتاد یک دعوای انتخاباتی جذاب اما فاقد بحث و راه‌حل دقیق برای مشکلات ریشه‌ای کشور بود. چیزی که در تمام مناظرات دور اول انتخابات هم اتفاق افتاد. در نگاه به فضای سیاسی رقابت‌های انتخاباتی مناظره دوشنبه اتفاق تازه‌ای

شهرستانی: در مناظره اول افراط در لمپنیسم عیان‌تر شد

رفت و این حوزه، حوزه تخصص و تبحر جلیلی است. ورق تا حدود زیادی برگشت و تعادلی برقرار شد. فکر می‌کنم به‌طور نسبی با همه ضعف‌هایی که جلیلی داشت نشان داد که پزشکیان اصلا در تراز سیاستمداری نیست که مساله کلان و جمله‌ای درباره سیاست بفهمد و خودش بداند و حرفی فراتر از گفتار چاله‌میدانی بداند. این موضوع مقصداری خودش را نشان داد. از آن طرف هم جلیلی توانست به اندازه کافی اعتمادی به خودش شکل بدهد یا حرف مردم و درد مردم را مطرح کند. زبان مردم باشد و همدلی و همزبانی مردم را با خود برانگیزد.»

رای توده مردم هنوز سیال است

شهرستانی معتقد است سعید جلیلی با ویژگی‌هایی که دارد کار را پیش خواهد برد، وی توضیح داد: «جلیلی کار را با همین مناتت و روحیه آرامی که راضی‌کننده هم نبود، پیش خواهدگرفت اما باز این رفتار او می‌توانست که آن هیولاسازی و ترسی که از او ساخته شده بود را تا حد زیادی بریزد، یعنی چهره‌ای که از خودش نشان داد چهره‌ای اخلاقی، آرام، متین و غیردعوایی بود. از این جهت کاربرد داشت که در مقابل ماشین نفرت‌پراکنی که ستاد پزشکیان به راه انداخته بود و می‌خواست از جلیلی هراسی رای بگیرد، این ماشین را تا حد زیادی متوقف کرد. از آن سو اما رای توده مردم هنوز سیال است، یعنی بین ادبیات انقلابی و ارجاعاتی که جلیلی به آقای رئیسی می‌دهد و از آن طرف با ادبیات عامیانه‌ای که پزشکیان با آن سخن می‌گوید، و مسائل مشخص مردم را وسط صحبت مطرح می‌کند، مردم می‌شوند، یعنی خیلی از کسانی که به آقای رئیسی رای داده بودند، این ادبیات را می‌پسندند و این زبان را زبان بیان مسائل و بیان دردهای خودشان می‌دانند. این تردید وجود دارد، اگر پزشکیان یک برجسب محکم و غیرقابل فراری به‌عنوان آدم ناوارد، نابلد و چاله‌میدانی بخورد باعث می‌شود که گفتار مردمی روی منفی خودش را نشان خواهد داد. وقتی جلیلی در صحبت‌هایش مدام تصدیق می‌کند و احسنت می‌گوید و حرف‌های پزشکیان را تایید می‌کند؛ این

داشت. بالاخره بعد از ۱۵ سال رسانه ملی یک مناظره دونفره از نامزدهای انتخاباتی پخش کرد که البته مجری و سوالات هم در آن موضوعیت داشت. پزشکیان برخلاف چند روز گذشته چهره رادیکال‌تری از خود نشان داد و جملات تندی را به سمت سعید جلیلی پرتاب کرد، امری که احتمالاً سبب رای او را دچار تحولاتی خواهد کرد. از آنجا که بخشی از سبب رای پزشکیان از آرای شهید رئیسی جذب شده بود، احتمال اینکه این آرا به سمت جلیلی حرکت کند، وجود دارد. اگر این دوقطبی همچنان تشدید شود، آرای بدنه ایدئولوژیک و انقلابی یکپارچه شده و

تفاوت‌های کلیدی بین این دو مناظره چیست؟

ناترازی گفتار چاله‌میدانی باگفتار تخصصی آشکار نمی‌شود، یعنی ایشان قرار نیست به پزشکیان بی‌احترامی، بی‌ادبی و توهین کند. نه. همین ادب، احترام و شخصیت موقری که جلیلی دارد، خوب است. قرار نیست جلیلی، احمدی‌نژاد باشد. با مناتت و با ادب هم می‌شود نشان داد به مردم که یک طرف دارد بحث چاله‌میدانی و تکف خیابانی مطرح می‌کند و یک طرف دیگر مسلط به امور درحال ارائه بحث‌ها به‌درستی است. وقتی دائماً درحال تایید دادن است این اختلاف و ناترازی تصحیح نمی‌شود. مسائل سیاسی و امور باید تصریح شوند تا روشن شوند. وقتی تصریح نشوند در یک‌گرواند و پس‌زمینه باقی می‌ماند که به درد میدان سیاسی نمی‌خورد. شاید به درد میدان علمی بخورد. جلیلی انگار در گفت‌وگوی علمی حاضر شده، شبیه مشاوره علمی درحال گفت‌وگوست؛ این‌گونه نیست. جلیلی باید موقعیت خودش، رقیب و مساله را تصریح کند. برای موقعیت خودش یک نام و برجسب بگذارد و برای رقیب هم باید برجسب بگذارد. با این ادبیات و جملات نامفهوم‌ی که مردم نمی‌دانند چه می‌گوید و با ادبیات غیرصریح در برابر کسی که صریح، لخت و عور و بدون ملاحظه و پیچیدگی و بدون فنون سیاسی صحبت می‌کند، او باید تصریح کند. موقعیت را تصریح کند و این برجسب را بزند که تو داری چاله‌میدانی صحبت می‌کنی و من درحال ارائه صحبت کارشناسی شده هستم؛ درحالی که ادعای استفاده از کارشناسان را داری. این را می‌شود با بیان نرم تصریح کرد. قرار نیست توهین کرد بلکه باید تصریح کرد. با این نوع ادبیات جلیلی کار سختی دارد.»

شهرستانی معتقد است مناظره چندان به نفع مسعود پزشکیان تمام نشده، وی تصریح کرد: «بالاخره او در دو ساعت گفت‌وگو آشکار خواهد شد که یک طرف مناظره حرف‌های سطحی و بدون صورت‌بندی می‌زند و یک طرف دیگر برنامه‌های خوبی دارد. اما به هرحال در بحث سیاست خارجه که تخصص جلیلی است و در آن بحث زبان‌بازی می‌کند تنها حوزه‌ای است که جلیلی بالاخره حرف‌های گفتن دارد و آخرهای مناظره به آن سمت پیش رفت.»

شهرستانی معتقد است جلیلی در این مناظره با تمام توانش حرف‌هایش را زودتر از موعد تمام کرد و این موضوع را به نفع خودش تمام کرد. او در این مناظره با تمام توانش حرف‌هایش را زودتر از موعد تمام کرد و این موضوع را به نفع خودش تمام کرد.

شاگری: کشور را با کمپین «یا مرگ یا ریاست‌جمهوری» با مشکل مواجه نکنید

صادرات صیفی‌ها به روسیه و این صحبت‌ها نیست. این سطح را هم در صحبت‌های جلیلی ندیدیم.»

با این آشوب نظری نامزدهای انتخاباتی نمی‌شود کشور اداره کرد

شاگری معتقد است لازم است نامزدهای انتخاباتی تعریف درستی از اولویت‌های رئیس‌جمهور داشته باشند و گفت: «واضح است با این دست‌فرمانی که این انتخابات جلو می‌رود کشور در اداره خود در فرای انتخابات دچار مساله می‌شود و نمی‌تواند آینده خوبی داشته باشد. در حال حاضر که کمپین انتخاباتی است و چند روزی بیشتر برقرار نیست و تمام می‌شود. بالاخره‌شنبه یک نفر رئیس‌جمهور ایران خواهد شد. امیدوارم هرکسی هم رئیس‌جمهور شد، موفق باشد اما از ستاد پزشکیان و جلیلی دعوت می‌کنم فارغ از اینکه کمپین چه می‌شود، جداگانه تمیزی را برای اداره کردن و تعیین اولویت‌های رئیس‌جمهور در ۸ صبح‌شنبه انتخاب کنند و آنها بنویسند می‌خواهند چه کنند، چون با این حرف‌هایی که الان زده می‌شود و با این آشوب نظری که در کلمات این عزیزان وجود دارد، نمی‌شود کشور اداره کرد.»

FATF نباید تبدیل به یک کمپین خیابانی می‌شد

شاگری در مورد باز شدن پای FATF به مناظرات انتخاباتی و اظهارات برخی نامزدها به این موضوع اشاره کرد که پیچیدگی این پرونده بیش از این است که در گفت‌وگویی تلویزیونی مطرح‌شود و توضیح داد: «جملاتی که پورمحمدی و پزشکیان در مورد FATF مطرح می‌کنند، جملات غیرمسئولانه و غیرکارشناسی است؛ اولابحث اف‌اس‌ای‌تی‌اف نباید موضوع‌گفت‌وگوی تلویزیونی قرار بگیرد. نه به این خاطر که گفت‌وگو کردن عمومی در مورد آن اشکالی دارد، بلکه به این خاطر که موضوع پیچیده‌ای است که با چند جمله سیاستمداری که اطلاعاتی از این پرونده ندارد، نمی‌توان در مورد آن حرف زد، مثلاً جمله پورمحمدی خطاب به جلیلی که اگر شما سرکار بوزید ما با اف‌اس‌ای‌تی‌اف موافقت می‌کردیم، اصلاً ربطی به دو کنوانسیون ندارد، مربوط به نگرانی‌هایی است که در مورد ترکیب شورای مبارزه با پولشویی و رفتار FIU در سال ۹۵ ایجاد شده بود و بابت آن موضوع می‌خواستند ترکیب شورای عالی مبارزه با پولشویی را تغییر دهند. اشکالی هم ندارد، انجام شده و کسی هم جلوی آن را نگرفته است یا موضوع پیوستن به دو کنوانسیون به وقتی که تغییر در پرونده و شرایط ما در حوزه اف‌اس‌ای‌تی‌اف ایجاد نمی‌کند و آمریکایی‌ها می‌توانند همانطور که در RCG، جلوی تغییر وضعیت ایرلند را گرفتند، جلوی وضعیت ما را هم بگیرند. با وجود این الحاق ما به دو کنوانسیون اصلاً جای صحبت در مورد آن در تلویزیون نبود. جای تبدیلیش به یک کمپین خیابانی نیست. بله جایی در مورد بحث می‌کنیم. تقریباً همه چیز واضح است و باید FATF را به‌عنوان بخشی از زیرمجموعه مذاکرات‌مان با آمریکا در نظر بگیریم، تضمین بگیریم که آمریکایی‌ها در RCG و پلنری آمریکا‌ها برای شما ایجاد مزاحمت نکنند. شما هم ما به ازای این بپذیرید که به کنوانسیون الحاق کنید و بعد از خروج اسم ایران از بیانیه

در سبب رای جلیلی ریخته خواهد شد. پزشکیان درخلال مواضع انتقادی به موضوعاتی مثل حجاب و فیلترینگ تلاش کرد بدنه اعتراضی را برای ورود به صحنه انتخابات ترغیب کند، امری که البته نتوانست آنچنان که باید آن را انجام دهد اما چندان هم ناموفق نبود. به بهانه برگزاری اولین مناظره انتخاباتی دور دوم سراغ کارشناسان رفتیم و با مجید شاکری، کارشناس حوزه اقتصاد درمورد بحث‌هایی که در سیاست خارجی مطرح شد و سیدحسین شهرستانی، جامعه‌شناس درمورد ترکیب نهایی سبب رای پزشکیان‌گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

تفاوت‌های کلیدی بین این دو مناظره چیست؟

دلیلی برای ریزش آرای پزشکیان وجود ندارد

اول‌البته معتقد است بعد از مناظره اول هم آرای او ریزش نخواهد کرد، وی گفت: «دلیل ویژه‌ای برای ریزش وجود ندارد. بخشی از آرای‌ی که به آقای رئیسی رای دادند شاید ریزش کند. اما هنوز پزشکیان نهج‌البلاغه می‌خواند و به بیانات رهبری تاکید می‌کند و گفتارش مجموعاً گفتار عدالتخواهانه نیست، البته در کنار گفتار مطالبات طبقه متوسطی. بیشترین معضل او عدم تبحر و تخصص و نمایان شدن این قضیه دگانه است. در مناظرات شش‌نفره این مساله‌رو علنی نشد اما اکنون در مناظره با جلیلی این موضوع عیان شد. این تضادی که بین دو گفتار وجود دارد و افراط در لمپنیسم عیان‌تر شد.»

هیولاسازی از جلیلی ناکام ماند

شهرستانی در پاسخ به این سوال که آیا توانست رای بدنه اعتراضی را با خود همراه کند، گفت: «تلاشش این بود ولی تا حدی هیولاسازی از جلیلی ناکام ماند؛ گرچه در حوزه فیلترینگ و حجاب نتوانست بحث درستی مطرح کند. مشاوره‌های خوبی به جلیلی داده شد اما نتوانست از آن استفاده کند و استفاده هم نمی‌کند. بالاخره این دو حوزه، حوزه‌های اصلی بودند. این دو را نتوانست پاسخ دهد و نتوانست بحثی مطرح کند که ترس‌ها بریزد. در این دو حوزه اصلاً موفقیتی نداشت.»
شهرستانی معتقد است هنوز نمی‌توان پیش‌بینی دقیقی درمورد مشارکت داشت، وی توضیح داد: «بالاخره مناظرات مؤثر است. مخصوصاً در این شرایط که آرا ایدئولوژیک نیست، یعنی رای سیاسی پشت پزشکیان نیست و از طرف دیگر هم جلیلی نیاز دارد که با مردم ارتباط بگیرد. این امر خیلی سیال است، بنابراین مناظرات مهم است. فکر می‌کنم اگر جلیلی، ابزارهای اولیه‌گفت‌وگو، مجادله و کلام را استفاده کند به‌راحتی می‌تواند بر رقیب پیروز شود، یعنی امکانات اولیه کلامی و گفت‌وگویی را هم اگر فعال کند، حتی لازم نیست مثل احمدی‌نژاد شود؛ کارهای ساده و دم‌دستی اگر فعال کند، می‌تواند ورق را به‌راحتی برگرداند اما متأسفانه او در این زمینه ضعف‌های زیادی دارد و از مشاوره‌ها هم استفاده نمی‌کند.»

شهرستانی معتقد است جلیلی در این مناظره با تمام توانش حرف‌هایش را زودتر از موعد تمام کرد و این موضوع را به نفع خودش تمام کرد. او در این مناظره با تمام توانش حرف‌هایش را زودتر از موعد تمام کرد.

شهرستانی معتقد است جلیلی در این مناظره با تمام توانش حرف‌هایش را زودتر از موعد تمام کرد و این موضوع را به نفع خودش تمام کرد.

تفاوت‌های کلیدی بین این دو مناظره چیست؟

FATF، اسنادی را نزد امین اسناد تودیع کنید. این یک راه حل معقول است ولی وقتی کل حرف شما این باشد که اگر نخواهیم با آمریکایی‌ها صحبت کنیم، درنهایت در قفس می‌مانیم و در موضوع اف‌اس‌ای‌تی‌اف هم هیچ‌زمان طرف مقابل حاضر نیستی به شما سوره امتیازی بدهد یا اگر تنها حرف‌مان این باشد که ما اف‌اس‌ای‌تی‌اف را اجرا کردیم، مطالبه‌گریم. بله، ما هم با مطالبه‌گری موافقیم اما از این راه حل بیرون نمی‌آید. لذا مناظره دوشنبه نگران‌کننده بود، هم سطح آن پایین بود و هم برای آینده ایران نگران‌کننده بود. بالاخره یکی از این دونفر رئیس‌جمهور می‌شود اما چیزی که مهم است، این است که بعد از ساعت ۸ صبح‌شنبه با این حرف‌هایی که آقایان می‌زنند نمی‌توان زندگی کرد.»

در سال اول دولت چهاردهم اصلاً نمی‌توان مذاکره کرد

شاگری درباره برخی اظهارات نامزدها که پالس ضعف به آمریکایی‌ها می‌دهد، آن هم در شرایطی که احتمال ریاست‌جمهوری ترامپ بالاست، توضیح داد: «اصلاً مربوط به این نیست که ترامپ یا بایدن رئیس‌جمهور شود. به‌هرحال ما در سال دهم برجام هستیم و در سال دهم مکانیسم ماشه که آمریکایی‌ها به درستی با غلط آن را به‌عنوان داریایی راهبردی تصور می‌کنند، منقضی خواهد شد، پس آمریکایی‌ها قطعاً مستقیم یا غیرمستقیم (از طریق انگلیسی‌ها) از این ابزار استفاده می‌کنند برای اینکه از ایران امتیاز بگیرند. پس اصلاً سال اول سال مذاکره نیست اما از سال دوم و بعد از گذشتن از سال دهم برجام حتماً مذاکره‌ای وجود خواهد داشت، به این خاطر که مفهوم برجام بعد از سال دهم تغییر پیدا می‌کند و یکی از اصلی‌ترین عوامل آن منقضی خواهد شد. حتماًمیز مذاکره‌ای وجود خواهد داشت، پس رئیس‌جمهور کسی است که هم در مورد فضای عدم توافق یک سال اول برنامه داشته باشد که پزشکیان مطلقاً در این موضوع برنامه‌ای ندارد و نه از کلمات ایشان نه طیب‌نیا، نه عبدالعالی‌زاده آرای احساس نمی‌کنید که برای سال اول برنامه‌ای وجود دارد. در سال دهم به بعد هم جلیلی هیچ برنامه‌ای برای فضای عدم توافق ندارد. این موضوعات اصلاً پیچیده نیست، مربوط به عقل‌معارف است و می‌گوییم رئیس‌جمهور باید برای فضای توافق و عدم‌توافق برنامه داشته باشد و نیاز به داشتن هوش بالانست اما در همین بدیهیات و با نگاه به مناظره دوشنبه‌شب احساس نمی‌کنید که دست‌فرمانی برای آن وجود داشته باشد. درحالی‌که این دست‌فرمان می‌تواند وجود داشته باشد و می‌توانید در سال اول از طریق معاملات امنیتی، اقتصادی صریح یک کم‌رند ایمنی برای کشور بسازید و طی سال‌های بعدی از طریق تمرکز برانتفاع، معامله متفاوتی به لحاظ روح نسبت به برجام انجام دهید، بدون اینکه نیازمند باشید که این‌ها را بشوید که چهارچوب برجام را به‌هم نزنید. اینها که ممکن است، اما نه از جنس این ایده‌ها، بلکه اساساً هیچ ایده‌ایچایی دیگری از آقایان نمی‌شوند. واضح است به ذات اقدس الهی اتکا داریم و می‌دانیم همانطور که در سال‌های گذشته با معجزات متعدد به ما کمک کرده، بازهم به ما کمک خواهد کرد اما دلیلی ندارد در سطح اجرا اقتدر از قضا دور باشیم.»